

Tallinna Linnamuuseumi 2018. aasta tegevuste aruanne

Tallinna Linnamuuseumi 2018. aasta tähtsamad arengusuunad

2018. aastal kujundas Tallinna Linnamuuseumi tegevusi nii **Eesti Vabariigi** kui ka **Tallinna Linnamuuseumi juubel**. Juubeliaasta koondas oma programmi mitmeid näitusi ja publikuüritusi. Suurematest näitustest tuleb ära märkida Tallinna vene muuseumi uus püsinäitus "Koolitund, vahetund: vene haridus Tallinnas 1715–1944", mis avati augusti lõpus; Kiek in de Köki näitus „Puhas vesi. Tallinna veevarustuse lugu“ ja Linnamuuseumi „100 aastat argipäeva“. Kõiki näitusi saatis põhjalik publikuprogramm, valmistati erimeeneid jms. Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva aastale oli pühendatud Tallinna Linnamuuseumi ühine perepäev „Lövid vapile“ ja Kiek in de Köki fotonäitus „100 fotot. Heinaturust Vabaduse väljakuni“ koos loenguprogrammiga, milles räägiti ajaloosündmustest pealinna esindusväljakul 100 aasta jooksul. Mainitud näitust eksponeeriti ka Vabaduse väljakul seoses Eesti taasiseseisvumise aastapäevaga 20. augustil ning sellega seoses toimusid ka kuraatoriekskursioonid.

Alustati tööd suuremahuliste projektidega **Tallinna esmamainimise** tähistamiseks 2019. aastal. Koostöös Taani saatkonna ja Taani rahvusliku ajaloomuuseumiga valmistati ette näitust „Dannebrog ja Eesti“. Näitus hõlmab kaht korrust Kiek in de Kökis ning Neitsitornis. Mais 2019 avatakse Tallinn 800 raames muuseumi peahoones Vene tn 17 Tallinna loomist kajastav arheolooginäitus.

Olulise arenguhüppe tegi ka **TLM haridusvaldkond**. TLM filiaalide pedagoogide koostöös valmisid haridusprogrammide paketid, koostati hariduskalender. Õpetajatele korraldati ühiseid pakette tutvustav haridusturg. Pedagoogide ühisüritustest tuleb välja tuua erinevaid projekte – tegevused Tallinna Vanalinnapäevade lastealal, Aabitsapidu Vabaduse väljakul, Avatud mänguväljade festival jm.

2018. aastal alustati muuseumis suurte, kõiki filiaale kaasavate publikuüritustega: „Liiri-lõõri-lihavõtted“ Tallinna vene muuseumis, Tallinna päeva suurüritus „Punane Lõvi tagasi Tallinnas“ Taani Kuninga aias ja jõulumäng peredele „Üle linna jõulud“. Publikule pakuti tegevusi ka Muuseumiöö, Kultuuriöö, Keskaja päevade, Vene kultuuri päevade ning Rahvuskultuuride nädala raames.

Väga olulisel kohal oli TLM arendamisega seotud tegevused. Aprillis toimusid muuseumitöötajate osalusel arengukava seminarid, milles pandi paika olulisemad arengueesmärgid ja muuseumi tegevuse aluseks olevad väärtused. Üle vaadati filiaalide identiteet.

2018 jaanuaris sai TLM oma käsutusse Tallitorni ja Lühikese jala väravatorni ülakorruse ning nende vahelise kaitsekäigu. Väravatorni ülakorrusel tehti remont ning kohandati ruum ümber loengute ja ürituste tarbeks. See tekitas vajaduse läbi mõelda kogu kompleksi kontseptsioon, eesmärgiga liita kogu Kiek in de Köki muuseumikompleks (Raidkivimuuseum, bastionikäigud, Kiek in de Kök, Neitsitorn, Tallitorn, Lühikese jala väravatorni ülakorrus) sidusaks ja külastajale arusaadavaks ning loogiliselt läbitavaks tervikuks, mille uus nimetus oleks **Kiek in de Köki kindlustusmuuseum**.

Ka senises Lastemuuseum Miiamilla Kalamaja filiaalis toimusid olulised muutused. Kalamaja on tugeva kogukonnaga väga kiirelt arenev asum, mis täieneb pidevalt nii elanike, töökohtade kui ka teenindavate ettevõtetega. Kalamajast ja laiemalt Põhja-Tallinnast on kujunemas omamoodi kultuurikeskkond. Seni mänguasjumuuseumina tegutsenud filiaalist saab 2019. aastal kogukonna lugu vahendav **Kalamaja muuseum**, mille kontseptsioon, püsinäitus ja publikuprogrammid muutuvad, haarates rohkem erinevaid sihtrühmasid. Kalamaja muuseumi ekspositsioon avatakse külastajatele augustis 2019.

2018. aasta arvudes:

Tallinna Linnamuuseumit külastas **251 456 inimest**. Toimus **7524 tasulist üritust** – perepäevad, loengud jm. Ekskursioonidel osales **42 588 inimest** ja haridusprogrammides **20 947 kooliõpilast**.

Tallinna Linnamuuseumi kogu kasvas **568 museaali** võrra, olles 31.12. 2018 seisuga kokku **151 776 museaali**. Muuseumikogude kasutajaid oli **5418**. 2018. a eksponeeriti erinevatel näitustel **5581 museaali**.

TLM küllastajate arv:

2014	2015	2016	2017	2018
241 006	231 649	221 067	223 891	251 456

Kolme viimase aasta jooksul on TLM teeninud stabiilselt omatulu:

2015	2016	2017	2018
696 659	743 991	756 728	848 398

Töö kogudega

Tallinna Linnamuuseumis on seisuga 31.12.2018. a arvele võetud 151 776 museaali. Võrreldes eelmise aastaga kasvas muuseumikogu 568 museaali võrra.

Üks suuremaid väljakutseid on ruumipuudus muuseumi hoidlates. Enamik hoidlatest on selleks kohandatud ruumid, milles on praktiliselt võimatu tagada stabiilset hoiukliimat. Seetõttu tegeleti 2018. aastal ettevalmistava tööga täiendava rendipinna leidmiseks. Kogude osaline kolimine rendipinnale leiab aset 2019. aastal.

2018. a läbivaks teemaks oli hoidlates ruumi loomine, et mahavõetavatest ekspositsioonidest museaalid ära paigutada.

Muuseumikogu täienes tänu eraisikutest annetajatele ja müüjatele, aga tehti ka mitmeid oste erinevatest antiigiäridest (Idla, Aigrett, eAntiik, TT antiik, Antiigistuudio). Osaleti oksjonitel (Osta.ee oksjon, Bukowski, Stockholm talveoksjon). Erinevate annetuste teel saadud materjali läbitöötamine ja sorteerimine oli üks oluline tegevus. Näiteks on läbi töötatud Albin Strutzkini pärandist 2007. aastal muuseumisse toodud dokumendid. Neist on eraldatud arvele võtmiseks need, mis sisaldavad täiendavat informatsiooni Pirita muuseumist Linnamuuseumisse üle võetud objektide kohta. Ülejäänud materjal on antud Tallinna Linnaarhiivile; arvelevõtuks on ette valmistatud Tallinna Fotoklubi materjalid jm.

Planeeritud inventuurid toimusid järgmistes kogudes:

- Fotokogu – lõpetatud – Verk, Roosalu. Fotokogu inventuuri käigus sisestati retrospektiivselt 132 museaali - Roosalu
- Klaasikogu – lõpetatakse 2019. a jaanuaris – Tuvi, Sillart.
- Tekstiilikogu – lõpetatakse 2019. a, inventuuri käigus pakendatakse museaalid ümber – Tuvi, Neidorp.

- Kunstikogu – lõpetatud – Paju, Sillart.
- Mööblikogu – lõpetatakse 2019. a 3. kvartalis – Hiiesalu, Timonen.
- Keraamikakogu – lõpetatud – Hiiesalu, Timonen.
- Arhiivkogu – algusjärgus – Roine, Habicht.
- Raidkivikogu – inventuur peatati, kuna museaalid on hoiustatud majandushoidlas ning seal ei järgita inventuuri tegemiseks vajalikke tingimusi, nagu riiulitele ligipääs - Paju, Märss.

TLM muuseumikogu on suures osas kantud MuIS andmebaasi, v.a 2708 eset arheoloogiakogust. Need museaalid kantakse andmebaasi massimpordi teel, muuseumi poolt on ettevalmistused selleks tööks tehtud. Teadusliku kirjelduse I etapp tehti 6207 museaalile. Tallinna Linnamuuseumi kogusid kasutati aktiivselt ka väljapool muuseumi. 2018. a eksponeeriti erinevail näitustel TLMs ja Eestis 5581 museaali.

Suuremad laenajad olid: ERM, Eesti Kunstimuuseum, Eesti Ajaloomuuseum, Eesti Panga muuseum, Eesti Arhitektuurimuuseum, Tartu Linnamuuseum, Tallinna Kirjanduskeskus, Jõhvi Kindluskirik, Estiko Grupp, Peeteli kirik, Eesti Nahakunstnike Liit, Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Ülikooli arheoloogia kabinet.

Teadustöö

2018. aasta teadustöö põhiohk on olnud näitustegevusel, näitustega seotud loengusarjade ettevalmistamisel ning publikatsioonidel. 2018 avati kolm mahukat aastanäitust ning viidi läbi nendega seotud loengusarjad. Alustati tööd suuremahuliste projektidega Tallinna esmamainimise aasta TALLINNA 800 tähistamiseks. 15. detsembril ilmus Tallinna Linnamuuseumi uue raamatusarja TALLINNA VARAMU esimene raamat „Langebraun. Oma ja võõras. Nikolai Langebrauni portselan“.

1. Artiklid ja raamatud

- Koostöös kirjastusega Tänapäev ilmus detsembris 2018 esimene Tallinna Linnamuuseumi TALLINNA VARAMU sarja raamat: Anne Ruusaar „LANGEBRAUN. Oma ja võõras. Nikolai Langebrauni portselan“.
- Risto Paju artikkel SA Läänemaa Toimetistes 2018. "Võõra nime all Lihula kiriku kadunud ristimiskivi Tallinna Linnamuuseumi raidkivikogus."
- Tanel Verk „Fotograafiline arheoloogia“, ajakiri „Positiiv“, kevad.
- Tanel Verk „STODOM. Tähekombinatsioon, mis muutis Eesti fotograafiat“, ajakiri „Positiiv“, sügis.
- Tanel Verk „Pikk teekond algab ühest sammust. Riia fotoklubi“, ajakiri „Positiiv“, talv.

Ettevalmistatud ja peatselt ilmumas:

Fotorühmituse STODOM kataloog

Tallinna Linnamuuseumi Toimetised 2019/1, milles on järgmised artiklid:

- Maarja Olli, Küllike Tint. Proosa kalmistu ühendehted. Hauapanuste tõlgendusvõimalusi
- Küllike Tint, Jaan Märss. Arheoloogilise vettinud puidu konserveerimisest Tallinna Linnamuuseumis
- Sulev Mäeväli. Piiskoppide matused Tallinna toomkirikus 13.–16. sajandil.
- Pia Ehasalu, Jana-Maria Habicht, Toomas Kukk. Flora ja fauna Tallinna rae verdüüridel.
- Riho Paramonov. Tallinna sõiduvõrimehed aja tuultes.
- Zurab Jänes. Peeter I maja ajaloost 1918–1941

- Toomas Abiline. Neitsitorn kui armas kodu. Märkmeid Berend von Bocki perekonnaloost.
- Ene Heimvell. Keraamika Tallinna Linnamuuseumis. Täiendusi 1998/99. a ilmunud aastaraamatu artiklile „Delft ja delfti laadis fajanss Tallinna Linnamuuseumis“
- Risto Paju. Ühest hilisgooti raidkonsoolist Vene 17 majas
- Kalmer Mäeorg, Risto Paju. Martin Oldekop, üks vähetuntud 19. sajandi Tallinnast pärit kunstnikke.
- Risto Paju. Kujur prof. A. Adamson ikka agarasti töös
- Ühest vähetuntud Amandus Adamsoni marmorskulptuurist Tallinna Linnamuuseumi kunstikogus
- Maria Smorževskihh-Smirnova. Peeter I majamuuseumi ajaloo
- Maria Smorževskihh-Smirnova. Allikapublikatsioon

2. Loengusarjad

Kiek in de köki Kindlustustemuuseum:

Näituse „Heinaturust Vabaduse väljakuni“ saateks olev loengusari (kuraator Toomas Abiline):

- 1.03. arheoloog Villu Kadakas “Vabaduse väljaku eellugu: kiviajast Heinaturuni”
- 22.03. Tallinna Vene muuseumi kuraator Zurab Jänes “Peeter I ausamba lugu” (sama ka vene keeles 5.04)
- 12.04. Sõjaajaloolane Igor Kopõtin “Tallinn Saksa okupatsiooni ja Vabadussõja perioodil 1918 – 1920”.
- 3.05. Eesti Sõjamuuseumi teadusdirektor Toomas Hiio “1940. aasta pöördeline suvi Tallinnas”.
- 24.05. Arhitektuuriloolase Oliver Orro ekskursioon “Vabaduse väljak muutuv asjas 1918 - 2018”.

Näituse “Puhas vesi. Tallinna veevarustuse lugu” loenguprogramm:

- 20.09. Arheoloog Villu Kadaka kuraatoriekkursioon “Tallinna veevarustuse lugu”.
- 11.10. Ajaloolane Inna Põltsam – Jürjo “Tallinna joogikultuurist läbi sajandite”.
- 1.11. Jaak Juske “Härjapea jõgi Tallinnas”.
- 22.11. arheoloog Erki Russow “Tallinnas kasutatud jooginõud kesk- ja uusajal”

Neitsitorni lektorium:

Neitsitorni loengusari „Marstalli mäe saladused“ (kuraator Tõnu Pedaru).

- 17.02. Kalmar Ulm „Marstall ja linna väiksemad töökojad“.
- 13.03. Juhan Kilumets „Tallinna marstalli kellad ja kellavalajad“.
- 19.04. Ando Pajus „Tallinna Marstalli tööhoovis valatud suurtükid“.
- 17.05. Ando Pajus “Üleminek külmrelvadelt tulirelvadele”.
- 7.12 Ando Pajus “Tallinna piiramised Liivi sõja ajal, kasutatud tulirelvad”
- Kalmar Ulm „Pontus de la Gardie“
- Julia Voinova “Neitsitorni kohviku lugu 1970.-90. Aastatel”
- Julia Voinova “Georg Lurich ja Revali esimesed spordiklubid”
- 19.09 Toomas Abiline “Paavstid ja Maarjamaa”

Tallinna kindlustuste päev 17. novembril (Toomas Abiline, Tõnu Pedaru):

- Arheoloog Villu Kadakas „All-linna 15. sajandi müüritornide vanusest“

- Arheoloog Ragnar Nurk „Kuidas tekkis Uus tänav? Kindlustustöödest ja linnaplaneerimisest rootsiaegses Tallinnas“.
- Ajaloolane Robert Treufeldt „Kui kindlustustele kavandati tänavaid ja parke. Tallinna kaitse nihkumine linnalt rannikule aastatel 1819-1856“.
- Ajaloolane Ando Pajus „Tallinna suurtükkidest linnamüüri kaitse 16.-18. sajandil“

Loengusari “Tallinn ratastel“ (kuraator Tõnu Pedaru):

- 13.09 Valdo Praust “Kuidas aga saabusid esimesed jalgrattad Eestimaale ja Tallinnasse?”
- 20.10. Aare Olander: “Esimese tõelise linna ühistranspordi - trammiliikluse algusest ja edasistest arengutest”
- 15.11. Mehis Helme “Raudteeliikluse jõudmisest Tallinna, selle mõjust ja edasistest arengujoontest”

Kaupmehemaja:

Näituse „100 aastat argipäeva“ loengusari (kuraator Pia Ehasalu):

- 11.09. Ajaloolane Jaak Juske „Tallinna muutumised. Virtuaalne jalutuskäik ümber linnamüüri“.
- 25.09. Kunstiajaloolane Anne Ruusaa „Eesti portselan? Portselanitootmise ja kasutamise ajaloost Eestis“.
- 9.10: Arhitektuuriloolane Epp Lankots „Modernismiutoopiad ja muutused elukeskkonnas 1960.-80. aastatel“.
- 23.10. Kunstiajaloolane Karin Paulus „Kodustatud disain. Kodude kujundus tööstuslikust pöördest tänaseni“.

Arheoloogiasügisese loengud (kuraator Küllike Tint):

- 06.11. Martin Malve „Ahelad ja piibud“
- 20.11. Monika Reppo „Teerajaja Jacob de la Gardie - klaasist ja selle tootmisest Eestis 17. sajandil“
- 11.12. Rivo Bernotas „Keskaeg Kalamajas: arheoloogilised kaevamised Väike-Patarei tänaval“

Tallinna vene muuseumi ja Peeter I maja loengud:

Tallinna vene muuseumis:

- 19.01 „Seltsid, kogukonnad, korporatsioonid: vene tudengite organisatsioonid Eestis“ (vene keeles) Lektor – Irina Rudik (S. A. Jessenini nimeline riiklik ülikool (Venemaa), Tartu ülikool, PhD).
- 20.01 „Korporatsioonide Tallinn“ (vene keeles). Lektor – Irina Rudik (S. A. Jessenini nimeline riiklik ülikool (Venemaa), Tartu ülikool, PhD).
- 21.01 „Korporatsioonid „vaikival ajastul“ ja pärast 1940. aasta riigipööret“ (vene keeles)
- Lektor – Irina Rudik (S. A. Jessenini nimeline riiklik ülikool (Venemaa), Tartu ülikool, PhD).
- 3.02 „Календарная и семейная обрядность староверов Причудья“ (vene keeles)
- Lektor – Marina Kuvaitseva (Narva muuseum).
- 10.02 „Vanausuliste toidud“. Lektor – Marju Kõivupuu (Tallinna ülikool).

- 17.02 Русификация, студенти-еврей, baltijased sakslased. Natsionaalsed konfliktid v Imperatorlik Jürjevskis ülikoolis (1893-1895) (vene keeles). Lektor – Timur Guzairov (PhD, Tartu ülikool).
- 17.03 „Vene vanausulised Eestis“. Jaanus Plaat (PhD, Maistra Talurahvamuuseumi juht).
- 31.03 „Ülestõusmispõhja ikoonidele pühendatud loeng“. Lektor – Orest Kormašov.
- 31.03 „Воскресение Христова и иконописанные сюжеты праздника“ (vene keeles)
- Lektor – Maria Smorževskihh-Smirnova (PhD, Tallinna vene muuseum)
- 16.04 „Õigeusu ajaloo Eestis“. Lektor – Daniil Lepisk, Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Sinodi liige.
- 17.04 „Õigeusu ajaloo Eestis“ (vene keeles)/“ История Православия в Эстонии“
- Lektor – Sergei Männik, Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Sinodi liige.
- 20.04 “Peeter Suur: kas Venemaa õnn või õnnetus?” (vene keeles)/ „Петр I – благо или зло для России?“ Lektor – Jevgeni Anisimov (Vene Teaduste Akadeemia ajalooinstituut Peterburis)
- 22.04 “Müüdid ajaloomaalis” (vene keeles) / „Мифы исторической живописи“
- Lektor – Jevgeni Anisimov (Vene Teaduste Akadeemia ajalooinstituut Peterburis)
- 7.06 „Архитектура православных церквей Эстонии“ (vene keeles). Lektor – Aleksandr Bertaš (Dr. Theol., Bremen)
- 6.10 "Venemaal elavatest soome-ugri rahvastest" Lektor – Jaak Prozes (Fenno-Ugria nõunik, ajaloolane)
- 6.10 „O живущих в России финно-угорских народах" Lektor – Lyudmila Yamurzina (vene keeles)
- 4.11 „Vene kool Eestis 1920-1941“ (vene keeles)
- Lektor – Timur Guzairov (Tartu Ülikool, PhD)
- 15.12 "Ehted ja mustriid rahvakultuuris" Lektor – Kärt Summatavet (PhD)

Peeter I maja lektoriumis:

- 5.05 „Ingeri- ja Eestimaa kindluste elanikest ja garnisonidest Põhjasõja ajal.“ Lektor - Jekaterina Andrejeva (Peterburi, Ermitaaži vanemteadur).

3. Teaduslikud ettekanded, osalemised konverentsidel:

- Risto Paju osales ettekandega II rahvusvahelisel Esinetutkimusverkosto ARTEFACTA konverentsil Helsingis 2.-3. märtsini 2018. Ettekande pealkiri „Under the false name“ The story of lost historical baptismal font“.

Näituse- ja arendustegevus

Каупмehemaja

Mais avati pikalt ette valmistatud aastanäitus „**100 aastat argipäeva**“. Näituse meeskond: Pia Ehasalu, Ene Heimvell, Kristiina Hiiasalu, Made Isak, Anneli Jalava, Sulev Mäeväli, Maarja Olli, Risto Paju, Ando Pajus, Kaur Riismaa, Pille Rohtla, Nadežda Saar, Triin Siiner, Lea Sillart, Karel Zova, Tina Timonen, Küllike Tint, Triinu Tuvi.

Kiek in de Kōk, Bastionikäigud, Raidkivimuseum, Neitsitorn.

Kiek in de Köki aastanäituseks oli Tallinna veevarustuse ajalugu tutvustav näitus „Puhas vesi. Tallinna veevarustuse lugu“, mis valmis koostöös ASga Tallinna Vesi. Näitusega kaasnes põhjalik loenguprogramm, toimusid temaatilised ekskursioonid, haridusprogrammid, teemapäev, ettevalmistamisel on näituse kataloog.

Näitusetegevus:

- Fotonäitus “100 fotot. Heinaturust Vabaduse väljakuni” Kiek in de Köki 1. korrusel. Näitus oli pühendatud EV 100 aastapäevale ning andis fotodel ülevaate kunagise Heinaturu kujunemisest pealinna esindusväljakuks ning seal aset leidnud ajaloosündmustest. Kuraator Aet Laast, kujundaja Alo Paju. Avatud 15.02.2018 – 29.10.2019
- Fotonäitus “100 fotot. Heinaturust Vabaduse väljakuni” oli eksponeeritud Vabaduse väljakul 19.08. – 30.08.2018
- Fotonäitus “100 fotot. Heinaturust Vabaduse väljakuni” on eksponeeritud Eesti Rahvusraamatukogus alates 1.12.2018
- Näitus „Puhas vesi. Tallinna veevarustuse lugu“ Kiek in de Köki 2. korrusel. Näitus annab ülevaate Tallinna veevarustuse ajaloost. Kuraator Villu Kadakas, kujundaja OÜ Vihmakass ja Kakerdaja. Avatud 19.06.2018 – 30.04.2019

Külalisinäitused:

- Fotonäitus „F8/8“. Pärnu fotograafide ühenduse F8 näitus Kiek in de Köki 6. korrusel. Avatud 21.03 – 10.05.2018
- Tallinna vene kunstnike ühenduse näitus “Vaata kööki” Kiek in de Köki 6. korrusel. Avatud 17.05. – 1.10.2018
- Eesti Huumoriliidu korraldatud III rahvusvahelise karikatuurinäituse “Juubel” tööd bastionikäikude eesruumis. Näitus oli pühendatud EV 100 aastapäevale. Avatud 10.05. – 20.06.2018
- Karikaturist Urmas Nemvaltsi näitus „Mürakarud 20“ Kiek in de Köki 6. korrusel. Avatud 12.10.2018 – 1.03.2019
- Fotonäitus „Kaitseliit 100“ bastionikäikude eesruumis. Näituse koostaja Kaitseliidu ajalootoimkond, kuraator Tanel Lään. Avatud 19.10.2018 – 24.02.2019
- Näitus „Riia sajandi lugu“ Kiek in de Köki 1. korrusel. Näitus oli pühendatud Läti Vabariigi 100. aastapäevale ning selle vahendas Läti Vabariigi saatkond Tallinnas. Avatud 2.11.2018 – 14.01.2019
- Näitus „Püha öö, vaikne öö. Jõululaul ja selle rahusõnum 200 aastat pärast esmaesitust“ Kiek in de Köki fuajees. Näituse vahendas Austria Vabariigi saatkond Tallinnas. Avatud 11.12.2018–9.01.2019
- Heiki Leisi fotonäitus „Tõejärgne ajastu“ Lühikese jala väravatorni katusegaleriis. Avatud 13.10. – 16.01.2019
- Olesja Katšanovskaja näitus „Enne ärkamist“ Neitsitorni lektoriumis. Avatud 8.07 – 1.02.2019

Fotomuuseum

Fotomuuseumis avati 2018 aastal kaks suuremat ja 15 väiksemat näitust. Aastanäitus „STODOM. Tähekombinatsioon, mis muutis Eesti fotograafiat“ avamine oli 18.10, näitus tutvustab fotokunstnike rühmitust, mis sai alguse 1964. aastal, kui grupp ärksaid fotograafe riiklikest fotoklubidest eemaldus. Kuraator Tanel Verk.

Teine suurem näitus oli projektiruumi suvenäitus 01.06-27.08 „Enne valguse kustumist“: installatsioon EV 100 lainel. 1938. aasta juubelipidustuste ööfotod Tallinna vanalinnast. Kuraator Anneli Jalava, kunstnik Rita Rahu.

Aktiivselt tehti ettevalmistusi 2019. aasta arhitektuuri teema-aasta programmi tarvis.

Jätkus ka raevangla ekspoo kavandamine koostöös kunstnike Holger Looduse ja Andres Tenusaarega. Paika on pandud interaktiivne lahendus mutoskoobi näol, mis aitab tutvustada nii fotograafia ajalugu (mutoskoop ise) kui ka raevangla tegevust läbi kohtukroonikate. Kuna rahastust pole muudest allikatest saadud, siis avamine on lükkunud 2019 sügisele.

Mujal ruumides toimusid järgmised näitused:

Galerii:

- Kristel Lukats "Teisel kaldal", kuraator Maruta Varrak 07.12.17-07.01.18
- Gustav German „Pressifoto 1957-1967“ 11.01-11.02
- Nathalie Daoust, Kanada, „Korean Dreams“ 15.02-15.04
- TPT fotoeriala lõputööd, kontakt Rain Tirul 19.04-21.05
- Hirohisa Koike, Jaapan. „ Nõmmegraafia " 24.05-09.07
- Peeter Sirge ülevaatenäitus 12.07-19.08
- TLÜ lõpetajad ja vilistlased, kuraator Eve Kiiler 30.08-08.10
- Peter Strebel „lgavene linn Matera“ 11.10-11.11
- Riia Fotoklubi, koostöö Läti saatkonna ja Läti Fotograafia Muuseumiga 15.11-04.02.2019

Projektiruum:

- Tarmo Virves „Isiklikud pildid“ 11.12.17-05.02.18
- Kaisa Männik „#NewYorkNewYork“ 13.02-30.04
- EKA stenograafiatudengite fotonäitus „Animus“ 19.04-21.05
- FM suvenäitus EV 100 „Enne valguse kustumist“ 01.06-27.08 kuraator Anneli Jalava, kunstnik Rita Rahu
- TLU lõpetajad ja vilistlased, kuraator Eve Kiiler 30.08-08.10
- Berit-Bärbel Rebane. "Tühisuse ilu/The beauty of nullity" 17.10-12.11
- Riia Fotoklubi, koostöö Läti saatkonna ja Läti Fotograafia Muuseumiga 15.11-04.02.2019

Salatrepigalerii:

- FM kogudest „Jüri Ratassepp 15.01.1895-23.01.1919“ 02.18-05.18
- Airi Leon. „Kolm viimast soovi“ 05.18-11.18
- Theo Efros. „Esimene“ 12.18-03.19

Siseõu:

- Fotomuuseumis Eliis Laul, fotoinstallatsioon "TEISESUS" juuni-detsember

Näitused mujal:

- Teatri- ja Muusikamuuseumiga Rahvusooper Estonias „Fotograafide Johannes ja Peeter Parikase fotode esitamine“, kuraator Tanel Verk

- Narva Festivalil osalemine suvenäitusega 24.09.18-6.01.19, „Enne valguse kustumist“ .

Sündmused, kus osalesime:

Tallinna vene muuseum ja Peeter I maja

Tallinna vene muuseumi 2018. aasta suurprojektiks oli **püsinäituse "Koolitund, vahetund: vene haridus Tallinnas 1715–1944"** ettevalmistamine ja avamine. Eesmärk oli koguda, uurida ja esitleda Tallinna vene koolide ajalugu Tallinna ajaloo kontekstis kuni 1944. aastani. Mineviku kõrval on põgusalt esindatud ka kaasaeg. Näitust kureerisid Maria Smorževskihh-Smirnova ja Zurab Jänes. Näituse ettevalmistamisel kogusid kuraatorid nii materiaalselt kui ka vaimset (videointervjuud, mälestused) ainet Tallinna vene kogukonna esindajatelt.

Lisaks aastanäitusele avati Tallinna vene muuseumis mitu väiksemat näitust:

- „Jahtlaev „Standart“ ja viimase Vene keisri perekond“ 04.5.18–30.06.18. Tegemist oli osaliselt külalishäälisega ROSFOTOlt (Peterburi), millele Tallinna vene muuseum lisas kohaliku konteksti. Näitus oli koostatud 100 aasta möödumise tähistamiseks viimase Vene keisri perekonna hukkamisest ja keiser Nikolai II 150. sünniaastapäeva puhul. Näituse põhiosa moodustasid jahiga seotud fotod ja ainulaadne filmikroonika. Näitust täiendasid Eesti mäluasutustes leiduvad materjalid ning väljavõtted Tallinna ajalehtedest, kus kajastati rohkelt keiser Nikolai II visiiti ning jahtlaeval „Standart“ toimunud kohtumisi Prantsusmaa ja Saksamaa valitsejatega. Näituse kujundasid ja valmistasid ette: Maria Smorževskihh-Smirnova, Zurab Jänes.
- „Mustri kõla: Venemaal elavatest...“ 26.09.2018–31.12.2018. Näitus oli avatud seoses septembris toimuva rahvusvähemuste nädalaga, et tutvustada Venemaal elavate soome-ugri rahvaste traditsioone. Näituse valmistasid ette Lydmilla Yamurzina (esemete ja maalide valik koostöös soome-ugri kogukonnaga, publikuprogrammi koostamine ja reklaam), Zurab Jänes (lepingud, MuS dokumentatsioon; ehitustööd, näituse ülespanek, tõlge eesti keelde), Maria Smorževskihh-Smirnova (kontseptsiooni väljatöötamine, tekstide sisutoimetamine, reklaam), kunstnik Lilian Juhkam (kujundus).

Haridustegevused ja publikuprogrammid

Tallinna Linnamuuseumi haridusmeeskond käib koos kord kuus, et planeerida muuseumiüleseid haridustegevusi. Ühiselt on kokku lepitud nii eesmärgid, üritused kui ka koolitused. Haridusmeeskonnas jagatakse kogemusi ja ideid ning vajadusel ka abikäsi mitmesuguste tegevuste elluviimiseks.

2018. aastal toimus Tallinna Linnamuuseumis kokku 1271 muuseumitundi. Kõige rohkem, 499 tundi, toimus Lastemuuseumis Miiamilla (Kadriorg). Ekskursioone toimus 2855, neist 2538 bastionikäikudes. Osaleti suurüritustel nagu Muuseumiöö, Vanalinnapäevad, Kultuuriöö, Laste ja noorte festival „Avatud Mänguväljad“ jpm. Alates 2018. aastast on „Avatud Mänguväljade“ festivali osa Tallinna Linnamuuseumi hariduse tegevusplaanist. Sellega seoses panustab haridusmeeskond enam 2019. aasta festivali korraldamisele. Toimusid regulaarsed tegevused nagu laagrid, töötoad, loengud, perepäevad. Tasuliste ürituste arv 2018. aastal oli 379.

2018. aasta suuremaks arenduseks on olnud Tallinna Linnamuuseumi üleste hariduspakettide väljatöötamine. Loodud on ühised muuseumitundide temagrupid, mis toetavad sarnaste teemade

Õppimist koolis ja lasteaia ning võimaldavad külastada erinevaid Linnamuuseumi filiaale. Infomaterjalideks haridusasutustele on välja töötatud hariduskalendri formaat, mis annab ülevaate muuseumitundidest ning üritustest Linnamuuseumis. Lisaks on kasutusel mitmekordse külastuse kaart ja sellega seotud soodustused.

Kiek in de Köki eestvedamisel on käima läinud Linnamuuseumi ühine klubi „Vanalinna vennaskond“, millesse panustavad kõik filiaalid. Klubi on suunatud 9-13aastastele lastele ja praeguse grupi tegevus jätkub 2019. aasta kevadeni. Klubis osaleb 10 last.

Augustikuus osaleti Kumu kunstimuuseumis toimunud muuseumide ühisel infomessil ning töötoas tutvustati õpetajatele ajarännaku meetodit Linnamuuseumi muuseumitunni näitel. 22. oktoobril toimus Neitsitornis Tallinna Linnamuuseumi Haridusturg, millele registreerus 158 õpetajat, kellest kohale tuli 103. Õpetajatele tutvustati Linnamuuseumi filiaale, uusi teemagruppe ning iga maja haridustegevusi. Kuna üritus oli edukas, tuues kaasa uusi muuseumitundide broneeringuid ning ka tagasiside õpetajatelt oli positiivne, toimub haridusturg ka 2019. aastal. Lisaks eelnimetatule on osaletud veel mitmel messidel ja infopäevadel nagu Aabitsapidu või NoVaata, eesmärgiga tutvustada Linnamuuseumi haridustööd.

Kadrioru Lastemuuseum Miiamilla külastajatest oli 25% muuseumitundides osalejad. Põhiline vanuserühm on eelkooliealised lapsed. Loodi neli uut eriprogrammi. Lisaks töötati välja uus ürituste sari „Perepühad“, mille raames toimus Vanavanemate maailm (9.09) ja Isade maailm (10.11) EV 100 raames töötati välja spetsiaalne muuseumitund „Palju õnne, sõber Eestimaa!“ ja külastajat kaasav mininäitus „100 aastat – 100 jalga“. Seoses „Kadriorg 300“ pidustustega toimusid suveperioodil temaatilised meisterdused ja õuemängu kolmapäevad, korraldati joonistusvõitlus „Minu Kadriorg“, mille tulemusel avati 4. mail samanimeline näitus. Kogu meeskonnaga osaleti Lossiaia mängudel.

Kalamaja Lastemuuseum Miiamilla külastajate hulgas oli lasteaia- ja kooligruppe nii Tallinnast kui kaugemalt, samuti leidis kaugemalt tulijaid pereüritustest osavõtjate seas. Toimused pereüritused, töötoad (kokku 7), millest võttis osa 176 inimest. Samuti osaleti ülelinnalistel üritustel (Vanalinnapäevad, Kalamaja päevad, Kassisaba päev, Ökomäss).

Alates maikuust alustati filiaali kontseptsioonimuutuse tutvustamise ja ideekorjega kohalike elanike hulgas. Suurem aktsioon leidis aset Kalamaja päevade ajal, hiljem lisandus ka veebiküsimustik. Oma arvamust on avaldanud praeguseks 145 inimest

Tallinna Linnamuuseumi Kaupmehemajas toimus 148 muuseumitundi kooli- ja lasteaia gruppidele. Oluline oli majas uue haridusmeeskonna töö käivitamine. Väga populaarsed olid programmid „Olen ise arheoloog“ ja „Jõuluvalgus“. Uuelaadne oli täiskasvanutele suunatud näituse „100 aastat argipäeva“ publikuprogramm, mille põhisisu andsid Pille Petersoo läbiviidud toidutöötoad

- Sõdadevahelise aja toidulaud. Kodanlus ja kohvikukultuur
- Linlase näärilaud. Kasukas ja piparkoogid
- Raudse eesriide” taga. Põnevad leiud vennasrahvaste toidulaualt
- 1980. aastad: einevõileibade ja kokteilsalatite võidukäik
- Linlase toidulaud perestroika tuules. Talongijastu mõjud

Sügisel toimus juba tavaks saanud Arheoloogiasügise sündmustesari, mis sisaldas perepäeva, loenguid ja muuseumitunde kooligruppidele.

Kaupmehemaja pedagoogid on aktiivselt panustanud muuseumi ühisürituste korraldamisesse.

Tallinna vene muuseumis ja Peeter I majas olid olulisteks publikuprogrammideks Vene kultuuri päevad (546 osalejat), Lihavõttepühade perepäev (246 osalejat), „Kadrioru lossi- ja pargiansambel 300“ (664 osalejat) ja festival „Valgus kõnnib Kadriorus“ (105 osalejat). Sellele lisaks osalesid Tallinna vene muuseum ja Peeter I maja ka muuseumide, linna ja Tallinna Linnamuuseumi ühisüritustes.

Kiek in de Köki kompleksis tähistati suurüritusega „Punane Lõvi tagasi Tallinnas“ Tallinna päeva 15. mail. 9. mail osales Kiek in de Kök Euroopa Komisjoni Eesti esinduse poolt korraldatud ülelinnalises passimängus. Kompleksis jätkusid giidiga ekskursioonid bastionikäikudesse, nende populaarsus on endiselt suur. Samas alustasime ettevalmistusi bastionikäikude avamiseks üksikkülastajatele 2019. aasta suvehooaja alguses, mis muudab selle atraktiivse vaatamisväärsuse külastajatele kättesaadavamaks.

Uute võimalustena pakuti külastajatele eriprogramme „Nelja torni ekskursioon“ ja hilisõhtuseid Tallinna legende ja pärimusi tutvustavaid „Kummitustetuure“, mis osutusid väga populaarseks. Lühikese jala väravatornis alustasime filmiõhtutega ning linna pärimust tutvustavate vestlusõhtutega.

Fotomuuseumis toimusid lisaks tavapärasele hardusprogrammidele ja ekskursioonidele meistriklassid. Oluline oli koostöö BMF tudengitega ELU-projekti raames. Muuseumi juhendajate eestvedamisel loodi Tallinna vanimatest fotodest virtuaalnäitus, tehti vanade fototehnoloogiate õppevideod ja lahendati Wilhelm Dubase mõistatust.

Turundustegevus ja kommunikatsioon

2018. aasta fookuses on olnud Tallinna Linnamuuseumi ühisürituste juurutamine ja arendamine: jõuluprogramm vanalinna muuseumides, vapilõvide programm Vabariigi aastapäeval, lihavõtete programm ning Tallinna päev.

Arendatud on avalikku tähelepanu pälvinud teenuseid nagu nt elamustuurid linnamüüri tornides (regulaarsed kummitustuurid, nelja torni ekskursioonid eesti ja inglise keeles), jõulupaketid (koostöös haridustöötajate ja Neitsitorni kohvikuga) ja Vanalinna vennaskonna muuseumiringi. Tänu paketeerimisele ja pikemale planeerimisele on muudetud paremini nähtavaks muuseumi publikuprogramme ja loengusarju.

Jätkunud on kodulehe arendustegevused, oodata on veel blogiformaadi kasutuselevõttu muuseumitöötajate arvamused ja jaoks. See annab vahendi, mille abil Tallinna Linnamuuseum võtab senisest rohkem sõna avalikkuses linna ajalugu puudutavatel teemadel ja teeb praegusest oluliselt paremini nähtavaks koguhoidjate ning teadurite töö.

2018 toimis kenasti muuseumi koostöö ajakirjaga Imeline Ajalugu, alates septembrist ilmus igal kuul üks meie lugu.

Koduleht on saanud uue tunnusvisuaali, mida on ühiseks turundamiseks ja tervikidentiteedi loomiseks kasutatud ka teistes väljundites (voldikud, reklaamid, haridusprogrammide roll-up, kinkepiletid jne).

Muuseumimeenetest valmisid 2018 Argipäeva näitusele magnetid, riidest kotid, käsitööšokolaadid, prillilapid. Tallinna vee näitusele valmis kiirelt läbi müüdud bränditud joogivesi, bränditud vee pudelid, seebid.

Fotomuuseumi meene - läätsepuhastuslapp pälvis Eesti Muuseumimeene Auhinna (EMMA).

Haldustegevus

2018. aasta oli haldusosakonnale intensiivne ja sisukas.

2018 suuremad investeeringud

Nmetus	Töö kirjeldus	Kuupäev	Soetusmaksumus
Kaupmehemaja (Vene 17) katuse remonttööd, projekt koos ekspertiisiga	Katuseprojekt koos ekspertiisiga	13.07.2018	7 632.00
Kotzebue 16 remonttööd	Kotzebue tn 16 fassaadi rekonstrueerimise, kinnistu piirde ja puhkeruumi ümberehitus	30.09.2018	138 573.48
Kokku			146 205.48

Ehitustööd

Aasta põhitähelepanu sai Kotzebue tänaval asuv hoone, mis elas 2018. aasta alguses üle järjekordse veeavarii. Suvel korraldatud ehitushange ja ehitustööd andsid väga hea lõpptulemuse ja ehitajaga sujus koostöö väga hästi. Samuti toimus väga hästi koostöö ehitusjärelvalvega. Muuseumi partnerfirmaga sai välja vahetatud maja peakilp ning paigaldatud maanduskontuur, seega lahendati senine eluohtlik olukord ja välistati elektrilöögi saamise võimalus majas.

Valmis Pikk 29a Tallinna vene muuseumi maja ehitusekspertiis. Ekspertiisi valmimise järel toimus koosolek Kesklinna valitsuse, Kultuuriameti ja abilinnapeaga ning võeti vastu otsus, et maja olukord tuleb arutusele linnavalitsuses.

Muuseumile anti kesklinna valitsuse poolt üle Lühikese jala väravatorn. Toimunud remont on mõeldud ajutisena, kuni muinsuskaitse osakond koostab tornile eritingimused ja linna poolt eraldatava raha saamisel renoveeritakse kogu torn, kaasa arvatud Hortus Musicuse valduses olevad ruumid. Remondi tulemus on olnud rahuldav, küll aga on eelmisest haldajast jäänud mõningad kanalisatsiooniprobleemid, mis tulevad ära lahendada. Torni ruumides tehti siseviimistlustöid, paigaldatud said uued radiaatorid, videovalvesüsteem, valvesüsteem, internetiühendus koos wifi-lahendusega, soetati mööblit. Sisustatud on kööginurk vabana seisnud köögimööbliga Neitsitornist.

2018. aasta alguses valmisid inventariseerimisjoonised muuseumihoonetele Mäekalda 2, Vene 17, Raekoja 4/6 ja Rüütli tn hoidla kohta, mis on eeltöö muinsuskaitse eritingimuste koostamiseks ning vajalike muudatuste ettevalmistamiseks edaspidises töös. Valmis katuseprojekt Vene 17 tarvis koos ehitusekspertiisiga, mille tulemusel tuleb planeerida koormuse vähendamist hoone 4. ja 5. korrusel. Sealsete korruste ehitusliku olukorra parandamiseks on oluline leida hoidlaruumid museaalidele.

Aasta lõpul jätkus töö Kotzebue 16 sisearhitektuurse olukorra muutmiseks, toimusid koosolekud, ette on valmistatud sisekujunduse eskiisprojekt. Algasid tööd Kiek in de köki kompleksi uuendamiseks, läbirääkimised arhitektidega, muinsuskaitse osakonnaga, kujundajatega. Kogu kompleks vajab ka turvasüsteemide uuendamist ja videovalvesüsteemide paigaldamist. Kultuuriamet korraldas enampakkumise Koidula 21c kohvikuruumidesse rentniku leidmiseks, see oli edukas. Järgmised konkursid on Jaani Seegi ruumidele ning Fotomuuseumi rendiruumidele.

Varad ja inventuur

2017. aasta lõpul toimunud varade inventuur oli mitterahuldava tulemusega ning tuli teha uuesti veebruaris 2018. Selle ettevalmistuseks kulus kolm nädalat ning erakorralise inventuuri tulemusel

said puudujäägid kõrvaldatud. 2018. aasta lõpul toimus inventuur korrektselt ning puuduseid ei olnud.

Hanked ja ostumenetlused

2018. aastal toimus viis riigihanget: hoolduskoristuse hange, välikoristuse hange, kaks toiduhanget ning Kotzebue 16 fassaadi rekonstrueerimise hange. Nende koostamine on arvestatav osa igapäevatöös. Samuti on oluline osa tööst ajamahukate ostumenetluste läbiviimine ja töötajate juhendamine.

Tuleohutus ja töökeskkond

2018 sõlmiti tuleohutuskoolituste ja õppuste läbiviimiseks leping koostööpartneriga, et igal aastal vastavalt vajadusele teha praktilisi ja teoreetilisi juhendamisi. Sealhulgas on kavas teha ka evakuatsiooniõppusi, mille järel koostatakse alati kokkuvõtte.

Töökeskkonna parandamine on samuti haldusosakonna igapäevatöö. 2018 lõpetati leping senise töötervishoiuteenuse osutajaga ning aasta lõpus tuli leida uus partnerfirma. Tööohutusalane töötajate koolitamine on olnud üsna intensiivne, sest kollektiivi on lisandunud uusi töötajaid. Haldusspetsialisti tööülesannete hulka kuulub töötervishoiuarsti aegade planeerimine, isikukaitsevahendite hankimine, tööruumide olukorra hindamine ja parandamine. Pooleli on veel töö riskianalüüside ja ohutusjuhenditega.

Tallinna Linnamuuseumi olulisemad arengusuunad 2019. aastaks

Oluline muutus 2019. aastal puudutab TLM filiaalide ümbernimetamist. Senised filiaalide nimetused ja temaatika vajavad värskendamist ning TLM kui terviku seisukohast terviklikku turundamist.

2019. aasta algusest tegutsevad TLM koosseisus järgmised muuseumid:

- Linnamuuseum
- Kiek in de Köki kindlustustemuuseum
- Tallinna vene muuseum
- Peeter I maja
- Raevangla fotomuuseum
- Kalamaja muuseum
- Lastemuuseum Miiamilla

2019. aasta arengueesmärgid

- Tallinn 800 juubeliaasta programmis osalemine. Teemaatiliste näituste ja konverentsi korraldamine:
2019. aasta **rahvusvahelise konverentsi „Tallinn 800“** ettevalmistamine koostöös Tallinna Ülikooli Keskaia Keskusega. Rahvusvaheline ajalookonverents on pühendatud Tallinna linna 800. aastapäevale. Konverentsi ettekannete fookuses on keskaegse linna sünn ja areng 13. sajandil. Ettekannetega osalevad teadlased Eestist, Riiast, Lübeckist, Roskildest ja Lundist. **Koostöönäitus Taani Rahvusmuuseumiga „Dannebrog ja Eesti“** Kiek in de Kökis ja Neitsitornis avatakse 15. juuni 2019.
Näitus „Siis kui Valdemar tuli....“ Vene 17, kuraator Erki Russow, avatakse 14. mail 2019.

Näitus „Kogu ja lugu. Langebrauni portselan Priidu Nõmme erakogus“ avatakse 19. veebruaril 2019.

- Neitsitorni keldri püsiekspositsiooni ettevalmistamine. Teema „Dannebrog ja Tallinn“
- TLM filiaalide uuendatud identiteedi ja sellega seotud ekspositsiooniuuenduste ja turundusstrateegia elluviimine;
- Kiek in de Köki kindlustuseumi avamine, nelja torni, Bastionikäike ja linnamüüri ühendava uuendatud ekspositsiooni loomine, uute toodete ja publikuprogrammide juurutamine;
- Lastemuseum Miiamilla uuendatud ekspositsioonikontseptsiooni väljatöötamine, uue haridusprogrammi käivitamine ja koostööprojektide algatamine;
- Kalamaja muuseumi avamine. Uuendatud muuseumikontseptsiooni toetava püsinäituse, ajutiste näituste ja publikuprogrammide käivitamine koostöös Kalamaja kogukonna ja Põhja-Tallinna Linnavalitsusega.
- Raevangla fotomuuseumi uue püsiekspositsiooni väljatöötamine ja hoone täieliku renoveerimisprojekti alustamine;
- Muuseumi hoidlate olukorra parandamine täiendava rendipinna kasutuselevõttuga;
- Linnamuuseumi (Vene 17) katuse, fassaadi ja ruumide renoveerimise ettevalmistamine, uue püsiekspositsiooni kontseptsiooni ideekavandi väljatöötamise alustamine;
- TLM uue trükiste sarja „Tallinna varamu“ uue raamatu ilmumine. Koostöös kirjastusega Tänapäev välja antav raamat kannab tööpealkirja „Tallinn sündmustes“. Koostajad Merilis Sähka, Anneli Jalava (orienteeruv ilmumisaeg 2019 detsember);
- TLM haridustegevuse arendamine pedagoogide parema koostöö arendamise ja külastusjuhtide töö käivitamisega;
- TLM klienditeeninduse kvaliteedi tõstmine, uue teeninduskontseptsiooni väljatöötamine ja elluviimine;
- Organisatsioonikultuuri parandamine ja töötajate arenguprogrammi käivitamine;
- Turundus- ja kommunikatsioonistrateegia uuendamine.

Eelarveaasta eesmärgid

- Luua tingimused 152 000 museaali paremaks säilimiseks ja eksponeerimiseks;
- teenindada 255 000 muuseumikülastajat;
- juhtida 3 500 ekskursiooni;
- korraldada ca 1 800 üritust.